

Raportti: EU:n kilpailukykyneuvosto (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) 12.3.2025

Kokous

EU:n kilpailukykyneuvosto (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) 12.3.2025

EU:n kilpailukykyneuvosto (sisämarkkinat, teollisuus) kokoontui Brysselissä 12.3.2025. Suomea edusti elinkeinoministeri Wille Rydman.

Neuvoston agendalla oli kolme periaatekeskustelua: 1. Euroopan kilpailukykyisempi teollisuus, ml. kilpailukykykompassi ja puhtaan teollisuuden ohjelma, 2. kohti nykyaikaisiin sisämarkkinoihin johtavaa horisontaalista strategiaa: palveluja koskevan toimintasuunnitelman tarve ja 3. sääntelyä yksinkertaistavat omnibus-paketit. Lisäksi ministerit kävivät näkemystenvaihdon hiilirajamekanismin kilpailukyknäkökulmista.

Ministerit keskustelivat Euroopan teollisuuden kilpailukyvyn parantamisesta, ml. kilpailukykykompassi ja puhtaan teollisuuden ohjelma. Näiden strategioiden toteuttaminen on yksi komission tärkeimmistä prioriteeteista. Kilpailukyky on ratkaisevan tärkeää paitsi teollisuudelle myös Euroopan taloudelliselle turvallisuudelle.

Horisontaalista sisämarkkinastrategiaa koskevassa keskustelussa korostettiin palveluiden sisämarkkinoiden merkitystä ja esteiden poistamisen tärkeyttä. Jäsenvaltiot nostivat esiin sääntelyn täytäntöönpanon parantamisen, säänneltyjen ammattien vastavuoroisen tunnustamisen, lähetettyjen työntekijöiden e-ilmoitusportaalien edistämisen sekä digitaalisten työkalujen hyödyntämisen hallinnollisen taakan keventämiseksi. Suomi tuki vahvasti horisontaalista sisämarkkinastrategiaa ja erillistä palveluita koskevan toimintasuunnitelman tekemistä.

Suomi esitteli yhteistyössä Alankomaiden, Tšekin ja Ruotsin kanssa valmistellun ja yhteensä 16 jäsenmaan allekirjoittaman non-paperin sisämarkkinastrategian rakennuspalikoista.

EU-sääntelyn yksinkertaistamista koskevassa keskustelussa jäsenvaltiot tukivat komission pyrkimyksiä. Jäsenmaat painottivat, että yksinkertaistamisen on oltava jatkuvaa ja erityisesti pk-yrityksiä hyödyttävää, mutta sen ei tule heikentää EU:n politiikkatavoitteiden saavuttamista. Suomi tuki komission tavoitteita, ml. kestävyysraportoinnin yksinkertaistamista ja laajempaa 25 %:n hallinnollisen taakan vähennystavoitetta. Komissio painotti, että yksinkertaistaminen ei tarkoita sääntelyn purkamista, ja kehotti etenemään nopeasti nk. "stop-the-clock" -ehdotuksen käsittelyssä neuvostossa.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Euroopan kilpailukykyisempi teollisuus - kilpailukykykompassi ja puhtaan teollisuuden ohjelma – Periaatekeskustelu

Puheenjohtajamaa Puolan taloudellisen kehityksen ja teknologioiden ministeri Krzysztof Paszyk avasi keskustelun korostamalla, että näiden strategioiden toteuttaminen on yksi Euroopan komission tärkeimmistä prioriteeteista. Euroopan komissio (johtava varapuheenjohtaja Ribera ja johtava varapuheenjohtaja Séjourné) korosti, että kilpailukyky on ratkaisevan tärkeää paitsi teollisuudelle myös Euroopan taloudelliselle turvallisuudelle. Puhtaan teollisuuden ohjelma kertoo, että hiilidioksidipäästöjen vähentäminen ja kiertotalous ovat kasvun moottoreita. Komission mukaan on tarvetta kehittää toimenpiteitä koko arvoketjua varten ja viittasi aloitteisiin teollisuuden aloilla, kuten autoteollisuudessa, terästeollisuudessa ja kemiansektorilla. Lisäksi komissio korosti myös laadukkaiden työpaikkojen ja osaamisen merkitystä. Energianhinnat ovat keskeinen kilpailukykytekijä, lisäksi toimintasuunnitelma kohtuuhintaisesta energiasta on esitetty. Kilpailukykyrahaston kautta on suunnitelmissa kestäviä investointeja puhtaaseen teollisuuteen. On julkaistu julkinen kuuleminen puhtaan teollisuuden ohjelman uudesta valtioneuvostokäytännöstä, joka jatkuu 25.4.2025 saakka. Kilpailukyky ei ole vain taloudellinen prioriteetti, vaan vaatii myös turvallisuutta, joten tulee katsoa rahoitusta, saatavuutta ja raaka-aineita. Komission mukaan myös täytäntöönpano on olennaista.

Periaatekeskustelussa monet jäsenvaltiot osoittavat puhtaan teollisuuden ohjelmalle kokonaistukensa. Monet jäsenvaltiot korostivat asian kiireellisyyttä ja sitä, että nopeita toimia tarvitaan. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa huomioitiin Euroopan kilpailukyky sekä geopolitiinen konteksti. Jotkin jäsenvaltiot korostivat kestävyiden ja energiavarmuuden tärkeyttä. Puheenvuoroissa mainittiin yksinkertaistamisen ja taakan keventämisen tarve esimerkiksi lupamenettelyjen yhteydessä. Useat jäsenvaltiot korostivat EU:n sisämarkkinoiden merkitystä kilpailukykyyn kannalta.

Puheenvuoroissa viitattiin korkeisiin energiahintoihin merkittävänä esteenä EU:n kilpailukykyä. Monissa puheenvuoroissa huomioitiin myös teknologianeutraaliuden tärkeys. Lisäksi esitettiin painottumista kohti sektorilähestymistapaa, ml. autoteollisuus, terästeollisuus ja kemiansektori. Monet jäsenvaltiot toivat esille tarpeen investoida energiainfrastruktuuriin. Niin ikään huomioitiin investointien tukeminen, kuten vety ja biopolttoaineet.

Rahoitukseen liittyen jotkut jäsenvaltiot painottivat yksityisiä investointeja kannustimina. Uuden valtioneuvostokäytännön osalta peräänkuulutettiin monien jäsenvaltioiden toimesta, että sisämarkkinoilla tulee olla tasapuoliset toimintaedellytykset ja välttää Euroopan sisäistä kilpailua. Yleisesti keskustelussa tuettiin valtioneuvostokäytäntöjen yksinkertaistamista. Ulkoisen ulottuvuuden osalta puheenvuoroissa viitattiin julkisten hankintojen eurooppalaiseen painotukseen, WTO-sääntöjen yhteensopivuuteen ja raaka-aineiden toimitusketjujen monipuolistamiseen.

Suomen puheenvuorossa todettiin, että on selvää, että tarvitaan täysi valikoima ratkaisuja ja teknologioita, jotta Eurooppa voi onnistua teollisuuden siirtymässä ja kuroa umpeen innovaatiokuilun. Biotalous on tärkeä tekijä huomioiden kasvun ja kilpailukykyyn näkökulmat. Energiakysymyksissä ratkaisevaa on markkinalähtöinen lähestymistapa, myös tulevaisuuden ehdotuksissa. Yksityinen rahoitus on avainasemassa Euroopan kilpailukyvyssä. On hyödynnettävä EU:n ohjelmia, jotka perustuvat osaamiseen ja kilpailullisuuteen. Suomi näki tärkeänä kohdentaa valtioneuvostokäytännön uudistaviin ja innovatiivisiin investointeihin. Valtioneuvostopolitiikan tukee tukea kilpailua ja tasapuolisia toimintaedellytyksiä, ei massatuotantoa.

Kohti nykyaikaisiin sisämarkkinoihin johtavaa horisontaalista strategiaa: palveluja koskevan toimintasuunnitelman tarve - Periaatekeskustelu

Puheenjohtajamaa Puolan ministeri Krzysztof Paszyk alusti keskustelua viittaamalla muun muassa kilpailukykyneuvostossa toukokuussa 2024 tehtyihin päätelmiin. Lettan ja Draghin raportit viitoittavat tietä tulevalle horisontaaliselle sisämarkkinastrategialle. Erityisesti palveluiden sisämarkkinassa on suuria haasteita, joiden poistamiseksi tarvitaan konkreettisia toimia. Krzysztof korosti myös palvelusektorin merkittävää BKT-vaikutusta.

Komissio (johtava varapuheenjohtaja Sejourné) korosti, että sisämarkkinat ovat keskeinen tekijä kilpailukykyneuvostossa tilanteessa, jossa maailmanlaajuinen protektionismi on kasvussa. Uusi sisämarkkinastrategia esitellään jo toukokuun kilpailukykyneuvostossa, ja se kattaa sekä palvelut että tavarat keskittyen horisontaalisiin uudistuksiin. Strategia rakentuu Lettan ja Draghin ehdotusten pohjalte. Komissio painotti tarvetta poistaa pitkäaikaisia esteitä, erityisesti palveluiden osalta. Monet ongelmat ovat pysyneet muuttumattomina yli kahdenkymmenen vuoden ajan. Keskeisiä aiheita ovat 1) säännellyt ammatit, 2) lähetetyt työntekijät, 3) palveluiden sektorikohtainen integraation edistäminen sekä 4) tehokas täytäntöönpano, jossa komissio korosti oikean toimeenpanon ja järkevän valvonnan merkitystä. Lisäksi komissio toivoi laajaa kannatusta työntekijöiden lähettämiseen liittyvän e-ilmoitusehdotuksen edistymiselle neuvostossa.

Keskustelussa useat jäsenmaat pitivät tärkeänä, että esteiden poistamisen osalta siirrytään tuumasta toimeen. Pitkäaikaiset sisämarkkinaesteet ovat osittain olleet tiedossa jo kymmeniä vuosia. Näiden poistamiseksi koettiin tarvittavan nykyisen sääntelyn täysimääräistä täytäntöönpanoa ja konkreettisia toimintasuunnitelmia, miten tavoitteisiin päästään. Jotkin jäsenmaat ottivat esiin myös luotettavan ja ajantasaisen tiedon ja datan merkityksen, joka on tärkeää edistymisen seuraamisessa.

Puheenvuoroissa viitattiin myös paremman sääntelyn ja yksinkertaistamisen tarpeeseen. Niin ikään suhteellisuusperiaatteen noudattamista peräänkuulutettiin. Joskin muutama maa nosti esiin, että maksimaalinen EU-tason sääntely toimii 1 sisään 27 ulos periaatteella.

Säännellyt ammatit nousivat useissa puheenvuoroissa yhtenä palvelusisämarkkinan esteenä. Tässä yhteydessä monet jäsenmaat toivoivat vastavuoroisen tunnustamisen vahvistamista. Lähetettyjen työntekijöiden osalta monet mainitsivat käsittelyssä olevan e-ilmoitusportaalin prioriteetiksi. Monissa puheenvuoroissa nostettiin esiin myös digitaalisten työkalujen hyödyntäminen sisämarkkinoiden hallinnollisen taakan vähentämisessä. Tässä yhteydessä pidettiin hyvinä muun muassa SMET, IMI ja SOLVIT-verkoston hyödyntämistä.

Suomen puheenvuorossa todettiin, että Suomi tukee vahvasti uutta horisontaalista sisämarkkinastrategiaa ja erillistä toimintasuunnitelmaa palveluille. Nykyisten esteiden poistaminen ja uusien ehkäiseminen on tärkeää. Esteisiin on puututtava sekä horisontaalisesti että sektorikohtaisesti. Sisämarkkinastrategian palveluiden toimintasuunnitelman tulisi sisältää selkeät toimet ja aikataulu palveludirektiivin ja ammattipätevyysdirektiivin asianmukaiselle täytäntöönpanolle ja valvonnalle hyödyntäen jo olemassa olevia keinoja. Lisäksi tulee arvioida uusia mahdollisia toimia palveluintegraation vahvistamiseksi, erityisesti rajat ylittävillä aloilla. Edistymistä on seurattava selkeillä mittareilla ja sidosryhmien palautteen perusteella.

Sääntelyä yksinkertaistavat omnibus-paketit - Periaatekeskustelu

Puheenjohtajamaa Puola korosti alustuksessaan EU-lainsäädännön yksinkertaistamisen merkitystä kilpailukykyneuvostossa edistämiseksi ja investointien vauhdittamisessa. Puheenjohtaja viittasi EU-johtajien vaatimukseen "yksinkertaistamisvallankumouksesta" ja toivotti tervetulleeksi komission ensimmäiset toimet, kuten työohjelman vuodelle 2025 sekä kaksi omnibus-esitystä, jotka annettiin 26. helmikuuta.

Komissio (taloudesta ja tuottavuudesta, toimeenpanosta ja yksinkertaistamisesta vastaava komissaari Dombrovskis) esitteli kahden ensimmäisen yksinkertaistamispaketin sisällöt, jotka vastaavat muuttuvaan geopolitiiseen ja taloudelliseen tilanteeseen. Ensimmäinen paketti keskittyy kestävyysääntelyyn ja sisältää muun muassa yritys vastuuraportointia ja huolellisuusvelvoitteita koskevia kevennyksiä sekä pk-yritysten taakkaa vähentäviä toimia. Toinen paketti yksinkertaistaa

investointisääntöjä ja kasvattaa InvestEU-ohjelman investointikapasiteettia noin 50 miljardilla eurolla. Yhteensä esitysten odotetaan tuovan EU-yrityksille noin 6,2 miljardin euron säästöt.

Jäsenmaat tukivat yksimielisesti yksinkertaistamistavoitteita ja pitivät komission esityksiä oikeansuuntaisina. Useat korostivat, ettei yksinkertaistaminen saa johtaa sääntelyn purkamiseen tai EU:n ympäristötavoitteiden ja sosiaalisten standardien heikentämiseen. Jotkut kuitenkin katsoivat, että EU on viime vuosina hyväksynyt liikaa uusia säädöksiä ja että myös laajempi sääntelyn purkaminen tai aiemmin hyväksytyjen säädösten kumoamista tulisi harkita.

Monet jäsenvaltiot painottivat, että yksinkertaistamisen tulisi ensisijaisesti vähentää pk-yritysten hallinnollista taakkaa. Lisäksi esitettiin vaatimuksia muun muassa kemikaalisääntelyn, metsäkatoa koskevien määräysten, energialainsäädännön, julkisten hankintojen ja palkka-avoimuussääntöjen yksinkertaistamisesta. Digitaalisten työkalujen ja tekoälyn hyödyntäminen sekä rahoituksen saatavuuden helpottaminen nähtiin keskeisinä keinoina kilpailukyvyyn parantamisessa.

Useat jäsenvaltiot tukivat "stop-the-clock" -ehdotusta ja sen priorisointia. Samalla vaadittiin riittävästi aikaa keskustella omnibus-esitysten sisällöllisistä muutoksista. Erityisen tärkeänä pidettiin pk-yrityksiä koskevien vaatimusten valumisen ehkäisemistä suurten yritysryhmittymien kautta.

Suomen puheenvuorossa todettiin, että lisääntyvä EU-sääntely on hidastanut tuottavuuden kasvua ja sitonut yritysten resursseja. Suomi pitää komission pyrkimyksiä tämän kehityksen kääntämiseksi tervetulleina, sillä ne voivat edistää talouskasvun palauttamista. Suomi tukee komission yksinkertaistamistyötä, erityisesti päällekkäisyyksien poistamista ja hallinnollisen taakan vähentämistä, ja kannattaa 25 %:n kevennystavoitetta. On tärkeää, että tämä työ on jatkuvaa ja tuottaa konkreettisia tuloksia, erityisesti pk-yritysten kannalta. Erityisen tärkeää on keventää kestävyysraportoinnin aiheuttamaa hallinnollista taakkaa. Suomi kiitti komissiota omnibus-ehdotuksista. Suomi on valmis esittämään näkemyksiä siitä, millä muilla EU-sääntelyn osa-alueilla tarvitaan kiireellisiä yksinkertaistamistoimia. Lopuksi todettiin, että sääntömuutokset on valmisteltava huolellisesti jäsenvaltioita ja sidosryhmiä kuullen.

Komissaari Dombrovskis kiitti laajasta tuesta omnibus-paketeille ja painotti "stop-the-clock" -ehdotuksen nopean käsittelyn merkitystä. Hän muistutti, että myös neuvostolla ja parlamentilla on IIA-sopimuksen nojalla velvollisuus arvioida merkittävien muutosehdotustensa vaikutuksia, mutta tätä ei ole juurikaan tehty. Lopuksi komissio vakuutteli vielä, ettei yksinkertaistaminen tarkoita sääntelyn purkamista tai EU:n korkeiden ympäristö- ja sosiaalishandardien heikentämistä.

Kilpailukykyinen ja vähähiilinen EU:n teollisuus hiilirajamekanismin puitteissa - näkemystenvaihto

Puheenjohtajavaltio esitteli asiakohdan, joka oli otettu asialistalle Italian pyynnöstä (ja joidenkin jäsenvaltioiden tukemana). Tavoitteena on antaa komissiolle hyödyllistä tietoa asetuksen (CBAM) tulevaa tarkistusta varten. Tähän kuuluu hallinnollisen taakan vähentäminen, soveltamisalan laajentaminen, mukaan lukien alavirran tuotteet, hiilivuoto, tuki EU-viennille ja epäsuorat päästöt.

Komissio viittasi yksinkertaistamispakettiin ja ensimmäiseen omnibusiin ja korosti, että vuoden 2025 jälkimmäisellä puoliskolla julkaistaan kattava tarkasteluraportti hiilirajamekanismista. Raportin jälkeen tulossa lainsäädäntöehdotus.

Useat jäsenvaltiot toivottivat tervetulleeksi komission ehdotuksen hiilirajamekanismin yksinkertaistamiseksi osana omnibus-pakettia. Keskustelussa kehoitettiin Euroopan komissiota käsittelemään vientikysymystä. Niin ikään huomioitiin, että tämä on edettävä WTO-sääntöjen mukaisesti. Jotkut jäsenvaltiot painottivat hiilirajamekanismin laajentamista alavirran tuotteisiin.

Suomen puheenvuorossa todettiin, että hiilirajamekanismin tulevassa suunnittelussa on käytettävä harkintaa, jotta mekanismin molemmat tavoitteet näkyvät tasapainoisesti. On löydettävä tasapaino, huomioiden sekä tuotteiden valmistajat että käyttäjät. Suomi kannusti jatkamaan työtä WTO:n

sääntöjen mukaisen ratkaisun löytämiseksi. Tehokas toimeenpano on tärkeää, kuten myös yksinkertaistaminen.

Muut asiat

Muut asiat: Uutta horisontaalista sisämarkkinastrategiaa koskeva suunnitelma - Alankomaiden, Espanjan, Irlannin, Kroatian, Latvian, Liettuan, Maltan, Portugalin, Romanian, Ruotsin, Saksan, Slovakian, Slovenian, Suomen, Tšekin ja Viron tiedotusasia

Suomi esitteli Alankomaiden, Tšekin ja Ruotsin ydinryhmän ja yhteensä 16 jäsenmaan allekirjoittaman non-paperin koskien sisämarkkinastrategiaa.

Kaksi jäsenmaata totesi tässä yhteydessä tukensa non-paperille. Useat paperin allekirjoittaneet jäsenvaltiot viittasivat siihen jo aikaisemmassa sisämarkkinoita koskevassa periaatekeskustelussa.

Euroopan tulevaisuuden teollisuuden elvyttäminen: Vahvistaa kilpailukykyä ja resilienssiä – Espanjan tiedotusasia

Espanja (Portugalin, Slovenian ja Slovakian tuella) esitteli tiedotusasiaana yhteisen epävirallisen asiakirjan, jossa kannustetaan Euroopan unionia varmistamaan vankka taloudellinen tuki teollisuuden kestävyydelle, kilpailukyvyille ja teknologiselle johtajuudelle tulevassa Euroopan kilpailukykyrahastossa. Samalla tulee ottaa huomioon ilmastotavoitteet ja digitaalisen siirtymä. EU:n tulevassa monivuotisessa rahoituskehityksessä on mahdollisuus vastata tilannekuvaan.

Autoteollisuuden toimintasuunnitelma – komission tiedotusasia

Euroopan komissio esitteli toimintasuunnitelman, jossa toi esille sektorin avainroolin taloudelle, strategisen vuoropuhelun sidosryhmien kanssa ja sen, että ollaan kriittisessä käännekohdassa.

Yleisesti jäsenvaltiot toivottivat tervetulleeksi ajoneuvosektorin toimintasuunnitelman tuoden esille ajankohtaisessa tilannekuvassa sekä globaalin kilpailun että USA:n tariffit. Samalla myös tunnistettiin, että sektoria on tuettava nopeasti kaksoisiirtymävaiheessa. Jäsenvaltioiden näkemykset jakautuivat hiilidioksidipäästöstandardien muuttamisen suhteen, mikä sallii joustoa vuosille 2025-2027. Jotkut jäsenvaltiot alleviivasivat lainsäädännön ja sen tavoitteiden säilyttämistä. Samalla pyydettiin toisaalta laajentamaan joustavuutta entisestään.

Euroopan kemianteollisuuden hälyttävä tilanne - strateginen sektori, joka tarvitsee EU:n kriittisen kemikaalisäädöksen – Ranskan tiedotusasia

Ranska esitteli tiedotusasian (seitsemän jäsenvaltion tuella) ja näkemyksen kriittisiä kemikaaleja koskevasta säädöksestä. Tämän pitäisi kattaa strategiset molekyylit ja mahdollistaa alan nykyaikaistaminen. Laajasti jäsenvaltiot kannattivat kemianteollisuuden merkittävää roolia ja jakoivat huolen sen kohtaamista haasteista. Jäsenvaltiot korostivat tarvetta toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä, vähentää energiakustannuksia sekä turvautumista kaupan suojakeinoihin. Puheenvuoroissa pyydettiin edistämään investointeja, T&K-toimintaa ja tarjoamaan riittävä sääntelykehys. Euroopan komissio ilmoitti, että kemianteollisuuden strategia perustuu myös vuoropuheluun sidosryhmien kanssa 25.3.2025.

Suomen edustajat

TEM

Wille Rydman, elinkeinoministeri

Lars Aikala, elinkeinoministerin erityisavustaja

Mia Hurtta, kaupallinen neuvos

Mikko Holm, hallitusneuvos

Maija Palmu, johtava asiantuntija

Niina Etelävuori, erityisasiantuntija

Tiina Haanpää, erityisasiantuntija

VNEUS

Isabella Paju, EU-erityisasiantuntija

EU-edustusto

Lauri Hirvonen, pysyvän edustajan sijainen

Nina Alatalo, erityisasiantuntija

Iiro Kangas, erityisasiantuntija